

Årsmelding 2002

Museets tre første operative år etter åpningen i 1999 har gitt verdifulle driftserfaringer innenfor et bredt spekter av virksomhetsområder. Med utgangspunkt i museets formålsparagraf har institusjonens *visjon og mål* blitt satt på dagsorden – og relatert til de ressursbehov som må dekkes for å kunne utøve funksjonen som et nasjonalt museum for petroleumsvirksomheten.

For museets langsiktige driftsøkonomi har det vært av avgjørende betydning at staten v/Olje- og energidepartementet de to siste årene har bidratt med gradvis økende driftstilskudd etter hvert som "startkapitalen" fra det statlige driftsfondet er i ferd med å bli uttømt. Tilskuddet over statsbudsjettet, kombinert med det årlige driftstilskuddet fra Stavanger kommune og etableringen av sponsorfondet, har vært helt avgjørende for å skape stabilitet og forutsigbare rammevilkår for videre utvikling og drift.

Igangsettingen av dokumentasjonsprosjektet "Kulturminne Ekofisk" i 2002 har vært av stor betydning for utviklingen av museets fagmiljø innenfor dokumentasjon og forskning. Prosjektet representerer en utfordrende museumsfaglig oppgave som bidrar til kompetanseoppbygging på dette feltet. Museets arbeid med prosjektet er også en viktig inntektskilde gjennom perioden 2002-2004.

Hovedsatsingen på utstillingsfronten i 2002 var 30 års jubileumsmarkeringen for Stortingets vedtak 14. juni 1972 om å lokalisere Statoil og Oljedirektoratet til Stavanger. Dette resulterte i utstillingen "*Stavanger er stedet*" – *Oljeby 1972-2002*, som ble åpnet av olje- og energiminister Einar Steensnæs på selve jubileumsdagen. Museet var både initiativtaker til prosjektet, sammen med Stavanger kommune, og hadde sentrale oppgaver i prosjektledelsen for hele jubileumsarrangementet.

Besøktallet for 2002 ble 61.000 gjester, mot 65.000 i driftsåret 2001. Dette tyder på at publikumstilstrømmingen er i ferd med å stabilisere seg på dette nivået. Resultatet er tilfredsstillende når vi sammenlikner med andre kulturinstitusjoner i regionen og ut fra det befolkningsgrunnlaget museet henter sine gjester fra.

Styret

Styret for Stiftelsen Norsk Oljemuseum har i 2002 hatt følgende sammensetning:

Styremedlemmer

Finn Roar Aamodt, styreleder
Oljeindustriens Landsforening

Tormod T. Våland, nestleder
Stavanger kommune

Arild Nystad
Olje- og energidepartementet

Varamedlemmer

Nils J. Heilemann
Oljeindustriens Landsforening

Helge Sørås
Stavanger kommune

Farouk al-Kasim
Olje- og energidepartementet

Bjørn Vidar Lerøen
Statoil

Einar Bergh
Statoil

Hans Riddervold
Norsk Petroleumsforening

Kjell Ursin-Smith
Offshore Northern Seas

Lars A. Myhre
Landsorganisasjonen i Norge

Sigrid Werner
Landsorganisasjonen i Norge

Janne Johnsen
Rogaland fylkeskommune

Siri Meling
Rogaland fylkeskommune

Ida K. Andersen
Norsk Oljemuseums Venner

Michael Boxill
Norsk Oljemuseums Venner

Svein Terje Pisani Førland
Museets ansatte

Kari Meek
Museets ansatte

Det er avholdt fire styremøter i perioden. Styret er blitt jevnlig orientert om alle vesentlige forhold knyttet til museets drift. Saker som vedrører museets langsiktige finansiering har også dette året vært en viktig del av styrets dagsorden.

Organisasjon og personale

Museet har 17 faste stillinger. Av disse er seks reduserte (50-80%). Utover de faste stillingene har museet knyttet til seg ca. 15 personer som timebetalt ekstrahjelp. Den samlede arbeidsinnsatsen ved museet har utgjort 17-18 årsverk. To stillinger som sivilarbeidere kommer i tillegg til dette. Antall ansatte har vært stabilt gjennom hele perioden med liten grad av utskiftninger i personalet. Ny stilling som fagsjef ble opprettet med virkning fra 1. mars. Stillingen som markedssjef ble ledig fra 1. juni og har i ettertid stått ubesatt av budsjettmessige årsaker.

Organisasjonen er i utgangspunktet stramt bemannet, slik at mange arbeidsområder i stor grad blir dekket av enkeltstillinger. I løpet av året er mindre justeringer foretatt for å oppnå bedre fleksibilitet i utnyttelsen av personalets kompetanse. Høsten 2002 ble det arrangert et personalseminar som evaluerte organisasjons- og arbeidsform. Dette har vært et positivt bidrag til utvikling av organisasjonen.

Utstillinger og vitensenter

14. juni 2002 åpnet utstillingen "Stavanger er stedet" – Oljeby 1972-2002, i anledning markeringen av 30 års jubileet for stortingsvedtakene som lokaliserte Statoil og Oljedirektoratet til Stavanger og sikret byen status som oljehovedstad. Dette var museets hovedsatsing innen arbeidet med utstillingene i 2002. En arbeidsgruppe bestående av representanter fra industrien og ansatte ved museet arbeidet fram ideene som satte sitt preg på utstillingen. Arkitekt og scenograf Rolf Alme hadde hovedansvaret for utforming og design. Utstillingen ble satt opp i det temporære utstillingsarealet og vil ha en varighet på ca. to år. Som et historiefaglig supplement til utstillingen ble det også gitt ut en bok med samme tittel, forfattet av museets forsker, Kristin Øye Gjerde. Jubileumsprosjektet produserte også en film som vises i museets kino. Utstillingen, boken og filmen hadde en samlet produksjonskostnad

på ca. 2,3 mill kroner. Dette ble finansiert av jubileumsmarkeringen gjennom et spleiselag mellom oljeindustrien, Oljedirektoratet og Stavanger kommune.

Museet mottok i løpet av året flere modeller, og noen av disse er vist i utstillingene. Det gjelder særlig fine eksemplarer av supply- og standby-båter. Arbeidet rundt forsyningstjenesten til oljeinstallasjonene i havet er et tema som har vært dårlig belyst i utstillingene, men som på denne måten har fått litt bedre dekning.

Norsk Oljemuseum ble i løpet av 2002 medlem i Nettverk av Norske Vitensentre. Dette har skjedd med bakgrunn i museets ønske om å integrere "vitensenterfilosofien" i utstillingene. Dette går ut på å lage installasjoner og utstillingselementer som har et interaktivt preg og som inviterer publikum til deltakelse og opplevelse. I denne forbindelse har museet inngått en samarbeidsavtale med Norsk Teknisk Museum i Oslo. Et hovedaspekt ved denne avtalen er å samarbeide om utvikling av vitensenterinstallasjoner og pedagogiske opplegg spesielt rettet mot barn og ungdom. Vi ser på dette samarbeidet som svært interessant både ut fra de økonomiske perspektivene som åpner for deling av kostnader, men også ut fra mulighetene til å dele på ideer, kompetanse og erfaringer ved etablering og drift av slike utstillinger.

Skoletjeneste og aktivitetsdager

Museet har fortsatt arbeidet med å utvikle sitt undervisningstilbud rettet mot skoleverket. I 2002 ble det i samarbeid med Oljeindustriens Landsforening arrangert ett større lærerseminar. I tillegg til dette har museet holdt flere mindre seminarer for grupper av lærere. Også i 2002 ble "Åpne Offshore- og Maritime Dager" arrangert på museet. Dette er et samarbeidsprosjekt mellom Stavanger Maritime Forum, Stavanger Offshore Tekniske skole, flere opplæringskontor, representanter fra den offshore- og maritime industrien og Norsk Oljemuseum. Formålet med disse dagene er å drive yrkesveiledning for elever på 10. klassetrinn. Årets arrangement trakk over 400 elever og foreldre, og fikk gode tilbakemeldinger.

Gjennom året har museet arrangert seks aktivitetsdager. Dette er søndager med et generelt godt besøk fra publikum, der museet fokuserer på et spesielt utvalgt tema. Eksempler på slike tema i 2002 har vært Kvittebjørn-prosjektet, geologi, plast og et arrangement i forbindelse med jubileumsutstillingen "*Stavanger er stedet*". I tillegg til aktivitetsdagene hadde museet egne pedagogiske tilbud i vinter- og påskeferien. Museet deltok også med egen stand under årets ONS-oljefestival i Vågen.

For første gang siden museet åpnet har vi registrert en nedgang i antall besøkende skoleelever. I 2001 mottok museet besøk fra 8.500 skoleelever. I 2002 ble dette tallet redusert til 5.500 (9% av totalbesøket). En vesentlig årsak til dette var forbudet mot egenbetaling av ekskursjoner som ble innført i grunnskolen fra 1. august 2002.

IPAM-prisen 2002

I mer enn 20 år har det amerikanske museumsforbundet gjennom sitt program; *International Partnership Among Museums* (IPAM) gitt museer over hele verden muligheten til å knytte langsiktige bånd. IPAM-prisen deles ut etter en internasjonal konkurranse arrangert av undervisnings- og kulturdepartementet i USA. I 2002 ble Norsk Oljemuseum, som det fjerde norske museet, tildelt denne prisen for å utvikle et samarbeid med Offshore Energy Center i Houston. Samarbeidsprosjektet fokuserte på å utvikle felles prosjekter som styrker

formidlingen til barn og unge på begge museene. Prosjektet innebar et fem uker langt gjensidig studieopphold for museenes formidlingsledere. Resultatet er blitt samarbeid om utvikling av nettbaserte undervisningsopplegg og interaktive utstillingsideer.

Dokumentasjon og forskning

En av Norsk Oljemuseums viktigste oppgaver er å dokumentere den norske oljehistorien ved for å lete fram, bearbeide og lagre relevant historisk kildemateriale. Til dette arbeidet hører bibliotekets boksamling, diverse arkivmateriale, gjenstandssamlingen, foto og film fra oljevirkksomheten, samt dokumentasjons- og forskningsprosjekter. Museet har de siste årene arbeidet bevisst med å styrke denne delen av virksomheten. Igangsettingen av dokumentasjonsprosjektet "Kulturminne Ekofisk" i 2002 har vært en stor stimulans for dette virksomhetsområdet.

Arbeidet med "Kulturminne Ekofisk" er blitt en meget utfordrende og faglig utviklende oppgave for museet. Prosjektet innebærer konkrete samarbeidsrelasjoner med ConocoPhillips, Riksantikvaren, Oljedirektoratet, Nasjonalbiblioteket og Statsarkivet. Det er dermed blitt et godt eksempel på et tverrfaglig prosjekt som tar det sektorovergrepene ABM-samarbeidet (Arkiv/Bibliotek/Museum) på alvor. På denne måten drar museet nytte av spisskompetanse som er bygget opp rundt systematisering, lagring og gjenfinning av data i de samarbeidende institusjonene. Fra museets side er en rekke stillinger involvert i prosjektet med museets fagsjef som prosjektleder. Det er også utlyst inntil tre hovedfagsstipendier i tilknytning til prosjektarbeidet som skal strekke seg over treårs perioden 2002-2004. Aktiviteten og langsiktigheten i prosjektet har bidratt vesentlig til å styrke museets arbeid innen dokumentasjon og forskning. Samtidig gir Ekofisk-prosjektet interessante perspektiver for utvikling av nye, beslektede prosjekter innen petroleumssektoren.

I september 2002 arrangerte museet et seminar for å vurdere mulighetene for å videreføre aktiviteten med å dokumentere pionerdykkingen i Nordsjøen. Som et resultat av dette ble museet bedt om å fungere som faglig sekretariat for en arbeidsgruppe som ble opprettet for å skissere innholdet i et historiefaglig bokprosjekt med arbeidstittelen "Nordsjødykkingens historie". Dette må ses på som en videreføring av det arbeidet museet tidligere har vært involvert i når det gjelder å samle inn og ta vare på dokumentasjon omkring dette temaet.

Arbeidet med å bygge opp egne samlinger innen områdene; bibliotek, dokumentarisk materiale, gjenstander, foto og film/video har fortsatt i tråd med tidligere praksis. Oljemuseets bok- og dokumentsamling består av til sammen 3.257 titler. Det er også katalogisert 724 bind tidsskrifter, bedriftsblader og årsmeldinger. Av brosjyrer og annet materiale eksisterer det 2.386 titler. Museet har et arkiv med 51.450 registrerte avisklipp/pressemeldinger, en samling på 890 videoer/filmer og ca. 15.000 fotografier. Det arbeides planmessig med å registrere og digitalisere historiske fotografier og videomateriale. Ekofisk-prosjektet har også på dette området vært en positiv stimulans med tanke på å oppgradere og kvalitetssikre registrerings- og lagringssystemer.

Museet er i løpet av året tatt opp som medlem i BIBSYS – et informasjons- og biblioteksystem med en felles database for universiteter, høyskoler og en rekke fagbibliotek i Norge.

Museets samlinger av gjenstander er hovedsakelig lagret i havneskuret på nabotomten på Kjeringsholmen. På lang sikt er dette en lite hensiktsmessig løsning, både på grunn av

ugunstige lagringsforhold som skyldes temperatursvingninger og fuktighet, men like mye på grunn av det faktum at denne lagerbygningen sannsynligvis vil bli revet i løpet av de nærmeste årene. Det er nå gjort forberedelser til å flytte en stor del av gjenstandene til de lagerhallene museet har fått til disposisjon på Åmøy. Museet har i dag 2.165 registrerte gjenstander og deler av gjenstander.

Uteområdet

Stavanger kommune har i løpet av året lagt ut nytt forslag til reguleringsplan for Holmenområdet; fra Parkeringshuset til Tollboden. Her er det synliggjort i grove trekk hvordan museets nærmeste omgivelser er tenkt disponert. Museet har sendt en høringsuttalelse om disse forholdene som i hovedsak slutter seg til reguleringsplanen og understreker museets ønske om at framtidige byggeplaner på nabotomten på Kjeringsholmen må vurderes i forhold til eventuelle framtidige behov for ekspansjon av museets virksomhet.

En vesentlig tilvekst til museets uteområde var etableringen av monumentet "Oljearbeideren" som ble avduket 1. mai av billedhoggeren Hugo Frank Wathne. Denne utsmykningen ble gitt av Norsk Olje- og Petrokjemisk Fagforbund i forbindelse med forbundets 25 års jubileum i 2002.

Driftsøkonomi

Museets driftsøkonomi er fortsatt i en konsolideringsfase der inntektsmuligheter og kostnadsnivå gjennom hele perioden har fått stor oppmerksomhet både fra styret og administrasjonen. Samspillet mellom museets egne inntekter, bruk av ulike typer fondsmidler og direkte driftstilskudd fra stat og kommune utgjør museets særegne "blandingsøkonomi". Denne driftsmodellen har så langt fungert godt, men museet mangler fortsatt forutsigbarhet på inntektsiden for å ha stabile rammebetingelser for videre utvikling. I denne sammenheng har det vært gledelig å konstatere at staten v/Olje- og energidepartementet de to siste årene har bidratt med gradvis økende tilskudd over statsbudsjettet. For 2003 er det bevilget 3,0 mill kroner i driftstilskudd over statsbudsjettet. Det er likevel viktig å merke seg at Norsk Oljemuseum i 2002 bare mottok i underkant av 40% av sine driftsinntekter fra offentlige finansieringskilder (stat og kommune). Dette er en svært lav prosentandel i forhold til andre museer med nasjonale oppgaver som det vil være naturlig å sammenligne med.

Regnskapet for 2002 viser et negativt driftsresultat (før anvendelse av midler fra statlig driftsfond og forskningsfond) på kr. 2.883.678,-. Dette er kr. 41.028,- bedre enn budsjettet. Underskuddet er dekket med kr. 2.383.678,- fra det statlige driftsfondet og kr. 500.000,- fra forskningsfondet.

Driftsfondet som i 1998 ble gitt av staten v/Olje- og energidepartementet, var opprinnelig på 10 mill kroner. Siden åpningsåret 1999 er dette fondet brukt til å balansere den økonomiske underdekningen på driften. Etter uttaket for 2002 er fondets størrelse redusert til kr. 1.193.224,-. Status for forskningsfondet ved årets utløp var kr. 1.360.970,-.

Billettinntekten er fortsatt museets viktigste egeninntekt med kr. 2.762.470,-. Dette er kr. 196.960,- lavere enn billettinntekten i 2001. Reduksjonen reflekterer delvis et noe lavere besøkstall, men også en svakt redusert gjennomsnittsinntekt per gjest. Utover dette er det positivt å registrere at aktivitetsområdet arrangementer, kurs/konferanse viser en fortsatt vekst

i omsetning. Også leieinntekter fra serveringsvirksomheten og diverse prosjektinntekter har vist en positiv utvikling i 2002.

Museet har hatt god likviditet gjennom hele året. Prinsippet om fortsatt drift er lagt til grunn for utarbeidelsen av regnskapet.

Sponsorfondets utvikling

I løpet av 2002 ble arbeidet med å realisere museets sponsorfond fullført. Dette fondet har nå fått bekreftede tilsagn på 27,7 mill kroner i grunnkapital. Av dette var 26,5 mill kroner innbetalt ved utgangen av 2002. Formålet med sponsorfondet er at avkastningen skal gi et årlig, langsiktig bidrag til museets drift. Enkelte sponsorer har valgt å gi årlige tilskudd som et supplement til avkastningen fra fondet.

Ved utgangen av 2001 bestemte styret at kapitalen i sponsorfondet skulle settes bort til profesjonell forvalter. I avtalen med porteføljeforvalter SR-Forvaltning ble det lagt vekt på at kapitalen skulle forvaltes "forsiktig" med lav risikoprofil. I realiteten har dette ført til at ca. 25% av kapitalen fra sponsorfondet har vært plassert i aksjefond og grunnfondsbevis. Det rekordstore fallet i aksjemarkedet og en tilsvarende dårlig utvikling for grunnfondsbevisene i 2002, har samlet gitt sponsorfondet en negativ verdijustert avkastning – til tross for en betydelig direkte avkastning på den delen av fondet som står i rentepapirer. På denne bakgrunn er uttaket fra sponsorfondet i 2002 sterkt redusert. Styret har lagt til grunn at uttaket fra fondet skal begrenses til 50% av den direkte avkastningen, som en delvis kompensasjon for den ikke-realiserede nedgangen i verdien av porteføljen. Det er allerede gjennomført tiltak for å begrense den videre risikoeksponeringen i aksjemarkedet. For 2002 har museet disponert kr. 621.000,- i direkte uttak fra sponsorfondet, mot budsjettet 1,3 mill kroner.

Styret har funnet det riktig å organisere sponsorfondet som en egen stiftelse. En konsekvens av dette er at det avlegges separate regnskaper for museet og sponsorfondet. Dette vil gi en klarere framstilling av de regnskapsmessige forhold og forenkle regnskapsførselen. Et utdrag av sponsorfondets regnskap er tatt inn som en note til museets regnskap.

Museumsbutikk og serveringsvirksomhet

Museumsbutikken AS har siden 2001 vært drevet som et eget driftsselskap heleid av stiftelsen Norsk Oljemuseum. Driftsåret 2002 ga en samlet omsetning på kr. 922.000,- med et positivt driftsresultat på kr. 150.000,-. Butikkens økonomiske bidrag til museet skjer gjennom betaling av husleie og dekningsbidrag for administrative kostnader. Butikken har utviklet seg til å bli et viktig supplement for de besøkende til museet, men det registreres også at butikken nyter godt av det stabile tilsiget av brukere til museets konferansefasiliteter og gjestene til *Cafe og Restaurant Bølgen & Moi*.

Serveringsvirksomheten ved Bølgen & Moi Stavanger AS er basert på en leieavtale med museet. Leietaker har i 2002 fortsatt den positive utviklingen vi har sett de siste årene, med økende tilstrømming av gjester og et positivt omdømme som en av Stavangers fremste kvalitetsrestauranter. Produktet er blitt godt innarbeidet i markedet og holder et høyt nivå. I kombinasjon med museet og museets utleie av møterom er serveringsvirksomheten et stort aktivum for anlegget som helhet.

Venneforeningen

I 2001 ble det gjennomført endringer i vedtektene til *Norsk Oljemuseums Venner* som ga foreningen en friere stilling i forhold til museet. Formålet med dette var å skape et klarere skille mellom museets sponsorrelasjoner og de inntektene som tidligere ble tilført museet gjennom venneforeningens innkreving av medlemskontingent. 2002 har derfor vært venneforeningens første år på "egne bein". Styret har hatt fire møter gjennom perioden.

Miljøforhold

Arbeidsmiljøet ved museet ansees som godt. Museet har i perioden opplevd svært lav utskiftning av personale og et lavt sykefravær på 1,5%. Museets virksomhet tilstreber å gi positive ringvirkninger til det ytre miljø. Styret er ikke kjent med negative miljøvirkninger av virksomheten.

Modernisering av museets vedtekter

En framtrødende sak på styrets dagsorden i løpet av året har vært arbeidet med å modernisere museets vedtekter. Styret nedsatte et arbeidsutvalg som har lagt fram et forslag til hvordan dette kan gjøres. Forslaget innebærer en forenkling av vedtektene, uten at dette innebærer endringer i fundamentale føringer for museets virksomhet.

Moderniseringen må ses på som en tilpasning til den situasjonen som gjelder for museet etter at institusjonen har gått fra å være på planleggingsstadiet til å komme i en driftssituasjon. Antallet styrerepresentanter er foreslått redusert fra ni til åtte og prinsippet for valg og oppnevning av styremedlemmer er endret, med mindre vekt på direkte oppnevning av representanter. Det nye vedtektsforslaget gir fortsatt staten, fylket, kommunen og museets ansatte retten til å oppnevne ett medlem hver. Men utover dette stilles det åpent å finne fram til fire styremedlemmer som kan bidra til utviklingen av museet. Her er det lagt opp til å gi rom for kandidater som har erfaring fra industri og næringsliv på den ene siden – og utdanning, forskning og kulturliv på den andre siden. Forslaget har vært ute på høring hos berørte parter og det tas sikte på at vedtektene skal gjennomføres fra og med neste ordinære valgperiode i forbindelse med kommunevalget høsten 2003.

Videre arbeid – sentrale utfordringer

Et hovedpunkt i museets framtidige strategi er å fortsette arbeidet med å utvikle nye utstillinger og skape aktivitet som vil gjøre museet mer attraktivt for publikum. Dette utviklingsarbeidet vil ha sitt tyngdepunkt i *vitensenterfilosofien* – som går ut på å lage installasjoner og utstillingselementer med et klart interaktivt preg. Målet skal være å invitere til "learning by doing" og stimulere særlig ungdom til interesse for teknologi og vitenskap.

Museet skal intensivere arbeidet med å fungere som en nasjonal faginstans for dokumentasjon og forskning innen petroleumssektoren. Dokumentasjonsprosjektet "Kulturminne Ekofisk" er blitt et vesentlig utviklingsprosjekt for museet. I denne sammenheng har Riksantikvaren etterlyst en *landsverneplan* for petroleumssektoren, som kan være et redskap for å evaluere sektorens kulturminner og -miljøer på en helhetlig måte. Museet har tatt initiativ overfor Olje- og energidepartementet om oppstart av en slik planprosess. En slik landsverneplan vil være til hjelp for en rekke myndighetsorganer og vil samtidig ruste Norsk Oljemuseum til å fylle rollen som etatsmuseum og fagorgan i kulturminnespørsmål.

Styret har i løpet av 2002 registrert nedgangen i antall skolebesøk til museet. Det vil være en prioritert oppgave å jobbe videre med å legge til rette for å øke antall besøkende fra skoleklasser og barn og ungdom generelt.

Den viktigste utfordringen vil fortsatt være å etablere en langsiktig driftsmodell som setter museet i stand til å følge opp de mål som er nedfelt i institusjonens vedtekter. For å oppnå dette vil det være nødvendig å motta et årlig tilskudd over statsbudsjettet som gjør det mulig å opprettholde og utvikle institusjonens driftsnivå.

Stavanger, 25. mars 2003

Finn Roar Aamodt
Styreleder
(sign.)

Tormod T. Våland
Nestleder
(sign.)

Arild Nystad
(sign.)

Hans Riddervold
(sign.)

Bjørn Vidar Lerøen
(sign.)

Lars Anders Myhre
(sign.)

Janne Johnsen
(sign.)

Ida K. Andersen
(sign.)

Kristin Øye Gjerde
(sign.)

Finn E. Krogh
Direktør
(sign.)